

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

ประกาศสถาปนาสมณศักดิ์

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลา
ธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถ
บพิตร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้
ประกาศว่า โดยที่ทรงพระราชดำริว่า พระสงฆ์ซึ่งดำรงในสมณคุณ
มีอุปการะยิ่งแก่การพระศาสนาสมควรจะได้เลื่อนอิสริยยศชั้นนัคร
ในสมณศักดิ์สูงขึ้นมีอยู่ บัดนี้จวบกาลมทามงคสมัยเฉลิม
พระชนมพรรษา ควรจะสถาปนาอิสริยยศพระสงฆ์ขึ้นไว้ให้
สมบูรณ์ตามตำแหน่ง

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๐๘

จึงทรงพระราชดำริว่า พระธรรมบัญญัติ เป็นพระเถระ
เจริญในสมณคุณ ยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ สมบูรณ์ด้วยศีลาจาร-
วัตร รัตตัญญูมหาเถรกรณธรรมมั่นคงตลอดมาช้านาน ได้
ประกอบกรณียกิจเป็นहितานุहितประโยชน์แก่พุทธจักรและ
อาณาจักรอย่างไพศาลตั้งความพิสดารปรากฏในประกาศสถาปนา
เป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม
พุทธศักราช ๒๕๐๖ แล้วนั้น

ครั้นต่อมา พระธรรมบัญญัติ ยิ่งเจริญด้วยอุตสาหะวิริยา
ซีกุณมิได้ที่ถ้อยสามารถประกอบพุทธศาสนกิจให้เจริญก้าวหน้า
ยิ่งขึ้น กล่าวโดยเฉพาะในประการที่สำคัญ คือ ได้รับการระ-
บรหารงานคณะสงฆ์ อาทิเช่น เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม
เป็นอนุกรรมการพิจารณาร่างกฎมหาเถรสมาคม เป็นประธาน
อนุกรรมการมหาเถรสมาคมพิจารณาเรื่องร้องทุกข์กล่าวโทษ
อนึ่ง พระธรรมบัญญัติ ได้เป็นผู้ริเริ่มวางโครงการเสนอมหาเถร
สมาคม เกี่ยวกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของคณะสงฆ์
ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ อาทิเช่น โครงการ
จัดตั้งโรงเรียนพระสงฆ์สามเณร เพื่อสร้างเสริมคุณสมบัติของผู้
ปกครองวัดและผู้ปกครองคณะให้สมบูรณ์ด้วยความรู้ ความ

ฉบับพิเศษ หน้า ๓

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

สามารถ และสุปฏิบัติอันเหมาะสมแก่ตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้วางระเบียบขึ้นใช้เป็นหลักปฏิบัติมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ โรงเรียนพระสังฆาธิการที่จัดตั้งตามโครงการนี้ แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ โรงเรียนพระสังฆาธิการส่วนกลาง และโรงเรียนพระสังฆาธิการส่วนภูมิภาค พระธรรมบัญญัติ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนพระสังฆาธิการส่วนกลาง ก็ได้บริหารงานมาด้วยความเรียบร้อย เป็นประโยชน์แก่การปกครองคณะสงฆ์เป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ได้เสนอโครงการอบรม แนะนำ สั่งสอนและสงเคราะห์ประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน โดยจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลขึ้น ทำหน้าที่อบรมและปฏิบัติการเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในตำบลนั้น ๆ ซึ่งมหาเถรสมาคมได้ตราระเบียบว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลขึ้นแล้ว เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๗ ขณะนี้อยู่ระหว่างปฏิบัติดำเนินการให้เป็นไปตามโครงการ ในส่วนที่เกี่ยวกับการปริยัติศึกษา พระธรรมบัญญัติ ก็ยังคงรับภาระบริหารงานในหน้าที่แม่กองบาลีสนามหลวงอยู่จนในปัจจุบัน และยังคงเป็นครูสอนพระปริยัติธรรม แผนกบาลีประโยค ๘ อยู่ด้วย จึงนับว่า พระธรรมบัญญัติ เป็นผู้เจริญ

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

ด้วยอุสาหะวิริยภาพ สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมปรีชาสามารถในการปกครองคณะสงฆ์

บัดนี้ พระธรรมบัญญัติ ก็เจริญด้วยวรมหาอายุกาล วิญญูคุณวิมุติ มั่นคงในพระพุทธศาสนา เป็นอจลพรหมจริยาภีรตสังเคราะห์พุทธบริษัทให้เจริญในธรรมปฏิบัติปทาสามารถในการบริหารพระศาสนา เป็นที่ปรากฏแก่มวลพุทธบริษัทและทางราชการ มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายไพศาล เป็นที่เคารพสักการแห่งพุทธมามกชนโดยทั่วไป สมควรยกย่องให้ดำรงในอัครฐานันดรที่สมเด็จพระราชาคณะ มหาสังฆนายก ได้

จึงทรงพระกรุณาโปรดสถาปนา พระธรรมบัญญัติ ขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะ มีราชทินนามตามจารึกในสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ญาณอดุลสุนทรนายก ตรีปิฎกปฏิภาณพิเศษ สุตตันตประภทโกศล วิมลมหันตคณาพรมหาคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี อรัณยวาสี สถิต ณ วัดสามพระยา พระอารามหลวง มีฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๑๐ รูป คือ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์สีลาจารย์ ญาณชาตมหาสังฆานุนายก ปิฎกธรรมรักขิต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูเมธังกร พระครูคู่สวด ๑ พระครู

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

วรวงศ์ พระครูคู่สวด ๑ พระครูธรรมรัต ๑ พระครูธรรมรุจิ ๑
พระครูสังฆวิจารณ์ ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

อนึ่ง ทรงพระราชดำริว่า พระพรหมมุนี เป็นพระเถระ
เจริญในสมณคุณ สมบูรณ์ด้วยศีลาจารวัตร รัตตัญญูมหาเถร-
กรณธรรม มั่นคงในสมณพรหมจรรย์ตลอดมาช้านาน ได้
ประกอบกรณียกิจเป็นहितานุहितประโยชน์แก่พุทธจักรและ
อาณาจักรอย่างไพศาล ดั่งความพิสดารปรากฏในประกาศ
สถาปนาเป็นที่รองสมเด็จพระราชาคณะ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม
พุทธศักราช ๒๕๐๘ แล้วนั้น

ครั้นต่อมา พระพรหมมุนี ยิ่งเจริญด้วยอุตสาหะวิริยาคิณ
มิได้ท้อถอย สามารถประกอบพุทธศาสนกิจให้เจริญก้าวหน้า
ยิ่งขึ้นโดยลำดับ กล่าวคือ ในการบริหารได้เป็นกรรมการ
มหาเถรสมาคม เป็นเจ้าคณะอำเภอดุสิต (ธรรมยุต) ซึ่งรวม
วัดธรรมยุตในเขตดุสิต เขตปทุมวัน เขตพญาไท เขตพระโขนง
เขตบางเขน และเขตบางกะปิ เป็นเขตปกครองเดียวกัน
เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โครงการจัดตั้งโรงเรียนพระสังฆา-
ธิการส่วนกลาง เป็นอนุกรรมการร่างกฎมหาเถรสมาคม
ตลอดมาทุกสมัย เป็นอนุกรรมการพิจารณาศาสนสมบัติกลาง

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

ประจำ เป็นรองประธานกรรมการคณะธรรมยุต รูปที่ ๑ เป็นอนุกรรมการศูนย์ควบคุมการเดินทางไปต่างประเทศของพระภิกษุสามเณร ในด้านการปริยัติศึกษา พระพรหมมุนีได้เป็นแม่กองธรรมสนามหลวง ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๓ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เป็นกรรมการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ และเป็นรองประธานกรรมการ รูปที่ ๒ ส่วนในการพระอารามนั้น ก็ปรากฏว่า พระพรหมมุนีได้เอาใจใส่ควบคุมดูแลและรักษาสถาปัตยกรรมวัตถุสิ่งก่อสร้างในพระอาราม ให้อยู่ในสภาพมั่นคงถาวรและสะอาดเรียบร้อยงดงามยิ่งขึ้นโดยลำดับ ได้จัดการบูรณะปฏิสังขรณ์พระอุโบสถซึ่งชำรุดทรุดโทรมมาก ให้กลับคืนดีมีสภาพแข็งแรงมั่นคงตามรูปแบบเดิมทุกประการ ซ่อมพระเจดีย์ และสร้างเสนาสนะสงฆ์เพิ่มเติม กับได้ทำการเปลี่ยนแปลงต่อเติมโรงเรียนพระปริยัติธรรมซึ่งได้สร้างไว้เดิมให้กว้างขวางเพียงพอสำหรับพระภิกษุสามเณรศึกษาพระปริยัติธรรม จึงนับว่า พระพรหมมุนี เป็นผู้เจริญด้วยอุตสาหะวิริยภาพ สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมสัมมาปฏิบัติ มีปรีชาสามารถในการพระศาสนา

บัดนี้ พระพรหมมุนี ก็เจริญด้วยวาระอายุกาล วัชวุฒิกุลวุฒิ มั่นคงในพระพุทธศาสนา เป็นอจลพรหมจริยาภีรัต

ฉบับพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๕๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

สงเคราะห์พุทธบริษัทให้เจริญในธรรมปฏิบัติ สามารถในการบริหารพระศาสนา เป็นที่ปรากฏแก่มวลพุทธบริษัทและทางราชการ มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายไพศาล เป็นที่เคารพสักการแห่งพุทธมามกชนโดยทั่วไป สมควรยกย่องให้ดำรงในอัครฐานันดรที่สมเด็จพระราชาคณะ มหาสังฆนายก ได้

จึงทรงพระกรุณาโปรดสถาปนา พระพรหมมุนี ขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะ มีราชทินนามตามจารึกในสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า จาตุรงคประธานวิสุต พุทธพจนมธุรส-ธรรมวาที คัมภีรญาณปริยัติโกศล วิมลศีลาจารวัตรสุนทรธรรมยุตติกคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี อรัณยวาสี สถิต ณ วัดราชผาติการามวรมหาวิหาร พระอารามหลวง มฐานานุศักดิ์ตั้งฐานานุกรมได้ ๑๐ รูป คือ พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ สุนทรธรรมปฏิบัติญาณนายก ปฎิภคธรรมรักจิต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูวิมลสรสิทธิ์ พระครูคู่สวด ๑ พระครูสิทธิสรคุณ พระครูคู่สวด ๑ พระครูบรรณวัตร ๑ พระครูพัทธกิจ ๑ พระครูสังฆบริคุต ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

ขออาราธนาพระคุณผู้ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณฐานันดรเพิ่มอติริยยศในครั้งนี้ จงรับธุระพระพุทธานุศาสน์ เป็นภาระ

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๘๒ ตอนที่ ๒๖๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๘

ตั้งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์ และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณร
ในคณะและในพระอาราม ตามสมควรแก่กำลังและอิสรียศ
ซึ่งพระราชทานนี้ และจงเจริญอายุ วรรณะ สุข พละ ปฏิภาณ
คุณสารสิทธิ์สวัสดิ์ จิรัฏฐิติ วิรุฬหิไพบูลย์ ในพระพุทธศาสนาเทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๘ เป็น
ปีที่ ๓๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี